

Viața Sfântului Ierarh Serafim Sobolev, făcătorul de minuni din Sofia

Sfântul Ierarh Serafim (Sobolev), arhiepiscop de Boguciar, în lume Nicolae Borisovici Sobolev, s-a născut la 1 decembrie 1881 în Riazan, Rusia, în familia funcționarului Boris Matfееvici Sobolev. Mama lui, Maria Nicolaevna, se distingea printr-o credință profundă și o viață dreaptă.

„Din pântecul maicii mele tu ești acoperitorul meu” (Psalmi 70, 7) spune psalmistul. Aceste cuvinte s-au adeverit în viața Sfântului Serafim, chiar de la nașterea sa. Acoperământul lui Dumnezeu s-a întins deasupra lui în toate zilele vieții sale. Vechiul vrăjmaș al mântuirii noastre, ca și cum ar fi presimțit ce adversar puternic și de neînvingat va avea în persoana Sfântului Serafim, a încercat să împiedice venirea lui pe lume. Mama lui, în chinuri groaznice, nu putea naște, iar medicii credeau că e necesară o intervenție chirurgicală: extragerea secționată a copilului, pentru a salva viața mamei. În acest timp, mama sa și-a venit în fire și, aflând decizia medicilor, l-a pus pe soțul ei să-i jure că nu va îngădui uciderea copilului.

După o noapte petrecută în chinuri groaznice, la primul dangăt al clopotului bisericii, la ora 5 dimineată, pruncul s-a născut singur, fără nici un ajutor din afară. Mama a cerut să-l vadă: „Arătați-mi copilul din cauza căruia era cât pe ce să mor”, iar când pruncul i-a fost adus, a zis: „Vai, ce „muhtar” serios s-a născut”. Mai târziu, în copilărie, rudele îi mai spuneau uneori micuțului Nicolae „muhtar”, ceea ce lui nu-i plăcea deloc. După mulți ani, fiind deja în Bulgaria și citind memoriile episcopului Nestor al Manciuriei, el a aflat că, în limba arabă, „muhtar” înseamnă episcop. Astfel, încă de la naștere, mama a cunoscut cinstea copilului ei.

Din fragedă copilărie se citea, pe chipul lui, tristețea alesului lui Dumnezeu. Liniștit, sensibil, atent cu cei din jur, el era neobișnuit de serios pentru un băiat de vârsta lui, iar smerenia lui era deosebită. Următorul caz din copilăria lui este relevant în acest sens.

Când avea 12 ani, Nicolae învăța în grupa a patra a școlii parohiale. Odată, învățătorul a explicat la tablă un exercițiu foarte complicat de aritmetică. După ce a terminat de explicat, a întrebat clasa: „Ați înțeles?” Clasa a tăcut. „Vai, ce neatenți sunteți, vă mai explic o dată”, a zis învățătorul. După a doua explicație, iarăși a întrebat: „Ați înțeles?” Iarăși a urmat tăcere. „Ce tonți, nu înțelegeți nimic! Explic a treia oară”. După explicație a urmat aceeași tăcere. Supărat, învățătorul a strigat: „Cine dintre voi e prost, să iasă în mijloc!” Atunci, Nicolae s-a ridicat și a stat înaintea lui. „Oare tu, Sobolev, ești prost?” a întrebat învățătorul surprins. „Da, sunt prost!”, a răspuns Nicolae. „Ce fel de prost ești tu? Tu ești un băiat deștept și bun. Treci la loc!”

Învățătorul s-a amuzat, a încetat să mai explice exercițiul și a început să le citească copiilor o poveste. Fapta băiatului l-a uimit nespus de mult, deoarece Nicolae învăța foarte bine și a terminat școala ca șef de promoție. Astfel, încă din copilărie el și-a vădit acea minunată smerenie, pe care a avut-o toată viața. În el s-au adeverit cuvintele sale preferate, pe care adesea le repeta fililor duhovnicești: „Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har” (I Petru 5, 5).

Anii de seminar

În anii ce au urmat, Nicolae Sobolev și-a continuat studiile la seminarul din Riazan. În acest timp a ieșit în evidență o altă trăsătură a personalității lui, iubirea de aproapele, ce reiese din următorul caz. Nicolae era în clasa a 6-a a seminarului. Toți elevii s-au adunat pentru a-l demasca pe hoțul M. din clasa lor. De la catedră, președintele adunării a început discursul de învinovățire. M., înțelegând despre ce este vorba, s-a sculat de la locul său și s-a așezat în bancă lângă Sobolev, plecându-și capul. Nicolae a început încet să-l liniștească: „Nu-i nimic, nu-i nimic. Nu te teme!” „Colegi, a spus președintele, Nicolae Borisovici Sobolev l-a luat pe hoțul M. sub protecția sa, dar nu știe că acum două săptămâni M. i-a furat galoșii noi !” M. a plecat capul și mai jos și a început să șoptească: „De ce am făcut aceasta, de ce am făcut aceasta?” Nicolae iarăși a început să-l liniștească: „Nu te teme. Cine-i fără de păcat?” Președintele a zis și mai tare: „Colegi, Nicolae Borisovici Sobolev nu știe că acum trei zile el i-a furat și mănușile”. Însă Sobolev a continuat să-l liniștească pe M. Când clasa a decis să ceară exmatricularea lui M., atunci Nicolae l-a apărat fierbinte și, trecând peste împotrivirea clasei, i-a obținut retragerea din proprie inițiativă, salvându-l astfel de o rușine pentru toată viața.

Fiind în penultimul an de seminar, Nicolae s-a aprins de dorința de a-și dedica întreaga viață Domnului. El a început să se roage cu lacrimi și a făcut o promisiune Mântuitorului: „Mântuitorul meu ! Ajută-mă să scriu bine compunerile, iar eu îți promit să fiu monah și să-Ți aparțin cu toți atomii ființei mele”. Din acel moment, compunerile lui erau cele mai bune din toată clasa.

În anul 1904, Nicolae a absolvit strălucit seminarul. Socotind că sănătatea lui era prea șubredă pentru a urma academia, mama sa a încercat din răputeri să-i aranjeze viața și să-l facă preot. Pentru aceasta trebuia să-i găsească mireasă, însă toate eforturile ei au fost în zadar. În sfârșit, pe la mijlocul lunii august a anului 1904, ea a spus: „Toate încercările noastre în ce privește căsătoria și hirotonia ta nu au dus la nimic. Acum, aranjează-ți soarta singur”.

La aceasta Nicolae a răspuns: „Dacă e așa, atunci să mergem chiar acum la catedrală, la Împărăteasa Cerului, la icoana făcătoare de minuni Bogoliubskaia și s-o rugăm pe Maica Domnului ca ea însăși să-mi arate drumul vieții”.

La catedrală l-au întâlnit pe tovarășul lui Nicolae, Mișa Smirnov, și Nicolae i-a împărtășit nedumerirea sa. „Ai învățat atât de bine doar ca să devii un dascăl? Tu trebuie să ajungi la academie!”, a zis Mișa. Când Nicolae a protestat, pentru că era prea târziu și nu se pregătise pentru concurs, Mișa l-a îndrumat către Academia Teologică din Petersburg, unde examenele fuseseră amânate, din cauza unor reparații, până la sfârșitul lui august. „Tu ești profund credincios, a zis Mișa cu tărie, ai încredere în Dumnezeu! Îți va ajuta Mântuitorul Însuși. Du-te fără nici o pregătire”. Nicolae a primit aceste cuvinte neașteptate, venite din partea primului om ieșit în cale, ca un răspuns al Maicii Domnului la rugăciunea sa, arătându-i clar și hotărât drumul vieții.

Astfel, plin de credință și rugându-L fierbinte pe Dumnezeu să-l ajute, Nicolae a trecut toate probele și a fost admis în academie.

Anii de studenție

Primind binecuvântarea înduioșătoare a mamei sale, Nicolae a plecat la academie, aceasta dându-i ultimii săi bani pentru drum, iar în timpul anilor de studenție Dumnezeu și-a revărsat și mai mult darurile duhovnicești asupra blândului și smeritului său slujitor.

Atmosfera neliniștită și zgomotoasă din academie nu l-a împiedicat pe tânărul iubitor de Dumnezeu să viețuiască aici ca în mănăstire. Trăind în academie, Nicolae mergea în fiecare dimineață la liturghia ce se slujea în Lavra Alexandru Nevski, iar în restul timpului liber citea scrierile sfinților părinți și viețile sfinților. Cu o deosebită stăruință își scria compunerile, care erau întotdeauna minunate.

Duminica, când ceilalți studenți se duceau la teatru, în vizite sau la cumpărături, Nicolae, rămânând singur în academie, mergea în sala mare și acolo cânta la pian interpretând un cântec-rugăciune, pe care-l compusese singur. Cuvintele erau foarte simple: „Bucuria mea, bucuria mea, bucuria mea, ah, Mântuitorul meu!” Din aceste puține cuvinte se revărsa dragostea sa fierbinte pentru Mântuitorul, pe Care-L numea „fericirea și bucuria adevărată a întregii mele vieți”.

Dragostea și duioșia lui Nicolae atrăgeau toate inimile, iar colegii abuzau de blândețea sa, căci aproape întotdeauna rămânea fără porția de ceai și zahăr, pe care le consumau fără piedici tovarășii săi.

Încă din această vreme s-a făcut remarcată o altă latură a personalității lui. În el se împleteau desăvârșit pe de o parte blândețea, smerenia și dragostea față de aproapele, iar pe de altă parte bărbăția, tăria neclătinată și neadmiterea oricărui compromis în ce privește mărturisirea credinței. Astfel, în 1905, prin exemplul personal, tânărul student a împiedicat de două ori „ieșirile” revoluționare ale colegilor săi contaminați de spiritele liberal-revoluționare. Acest lucru n-a trecut neobservat de arhierii remarcabili ai timpului, iar unii colegi i-au alcătuit o laudă sub formă de acatist.

În timpul șederii sale la academie, Nicolae l-a vizitat de câteva ori pe părintele Ioan de Kronstadt și, ulterior, povestea cu adâncă evlavie despre aceste vizite. Deosebit de remarcabilă a fost ultima, din primăvara anului 1907.

Amintindu-și de această vizită, prea sfințitul povestea: „Vrând să-mi iau rămas bun, deodată, părintele Ioan s-a repezit la mine ca un fulger. M-am oprit, iar părintele și-a pus mâinile pe capul meu în semnul crucii, și-a ridicat ochii spre cer și cu o voce înduioșătoare a zis: „Binecuvântarea Domnului să fie asupra voastră!” În același timp am simțit ca și cum o scânteie de foc a căzut pe capul meu și s-a dus până în tălpi. O bucurie deosebită mi-a umplut inima și întreaga ființă. Stăteam ca și beat și mă clătinam, temându-mă nu cumva să cad. În ziua aceea am simțit o deosebită bucurie, mă simțeam înaripat de parcă zburam prin aer”.

În ultimul an de studenție, 1908, Nicolae Sobolev este tuns în monahism cu numele de Serafim. Primind călugăria, noul monah s-a dedicat nevoinței unei postiri severe și rugăciunii neîncetate. Așa, din ziua tunderii și până la moarte, Sfântul Serafim nu a mai mâncat carne. Mai mult, el a mâncat o dată în zi timp de mai mulți ani.

Curând, la 3 februarie 1908, tânărul monah este hirotonit ierodiacon, iar peste puțin timp, la 18 martie ieromonah. Absolvind academia, în calitate de magistrul, printre cei mai buni studenți, părintele Serafim a fost numit profesor la Școala Pastorală din Jitomir (Episod apărut în „Catacombele Ortodoxiei”, nr. 30, 2/2004).

Profesor, inspector și rector

Următorii doisprezece ani din viața părintelui Serafim (1908-1920), au fost închinăți învățământului teologic. Departamentul pentru învățământ al Sfântului Sinod i-a încredințat diferite funcții: profesor la Școala Pastorală din Jitomir, inspector la Școala Teologică din Kaluga, inspector la Seminarul Teologic din Kostroma și rector al Seminarului Teologic din Voronej. Toată lumea avea un respect profund pentru tânărul ieromonah Serafim, iar directorul Școlii Pastorale din Jitomir îl numea cu dragoste „micul avva”.

Ca inspector la Școala Teologică din Kaluga, părintele Serafim a devenit foarte drag elevilor și, mai ales, copiilor din clasele primare, care se despărțiseră acum, pentru prima oară, de părinți și plângeau nemângâiați, departe de mamele lor. Părintele Serafim, cu o inimă iubitoare, a simțit imediat această mare durere copilărească și a început să-i mângâie duhovnicește pe copii.

Ieromonahul Serafim, Kaluga, 1911

Când părintele Serafim trecea pe holurile școlii, copiii, din clase diferite, îi ieșeau în cale stăruind fiecare să vină la el în clasă. „Intrați la noi, părinte, intrați la noi!”, strigau care mai de care, iar părintele căuta să-i viziteze pe toți, liniștindu-i și discutând cu fiecare în parte.

După doi ani și jumătate, când ieromonahul Serafim a fost transferat la Seminarul Teologic din Kostroma, durerea copiilor a fost de nedescris. Ei vărsau lacrimi fierbinți. Unii au renunțat la mâncare în ziua plecării și intrau neconținut la el ca să-și ia rămas bun, chiar de câteva ori, iar părintele Serafim, ca amintire și mângâiere, le dăruia iconițe, cruciulițe și altele ce-i cădeau în mână.

Încă din timpul șederii în Kaluga, sfântul mergea adesea în pustia Optinei, pentru a-i vizita pe stareții Anatolie, Varsanufie și Iosif. El își deschidea inima înaintea lor, se mărturisea și se folosea de marea experiență duhovnicească a acestor stâlpi ai adevăratului monahism ortodox. Sfântul Serafim mai cunoștea și câțiva nebuni pentru Hristos vestiți în acea vreme, iar mai târziu avea să povestească adesea pilde deosebite despre smerenia lor minunată, cu care ei își acopereau nevoințele lor suprafirești de ochii omenești.

La sfârșitul anului 1912, ieromonahul Serafim este ridicat la rangul de arhimandrit și este numit rector al Seminarului Teologic din Voronej. La momentul numirii părintelui Serafim, din punct de vedere al disciplinei, acest seminar se afla într-o stare deplorabilă. Noul rector a depus multe

eforturi și, după doi ani de strădanii, a reușit să rezolve problemele existente, seminarul său devenind, după spusele inspectorului sinodal, cel mai bun din Rusia.

Din următorul caz se poate înțelege pe deplin ce metode educative folosea părintele Serafim ca rector. Chiar la începutul rectoratului său, discutând cu toți seminariștii, el a remarcat că elevii indisciplinați își băteau joc de inspector acesta fiind de față. Drept urmare, inspectorul i-a adus rectorului o listă cu cei vinovați, propunând exmatricularea lor imediată. Părintele a ascultat plângerea inspectorului și a oprit lista, spunându-i că se va ocupa personal de vinovați. În timpul liber, el a început să-i cheme la sine pe fiecare în parte de pe acea listă și să discute blând și pe îndelete cu el. Ca rezultat, au venit lacrimile sincere ale părerii de rău și promisiunea că se vor îndrepta.

Astfel, cu multă dragoste, înțelepciune și nemăsurată răbdare, sfântul a contribuit cu prisosință la îndreptarea elevilor săi și la renașterea seminarului, ridicându-l la o înălțime morală deosebită.

Vremuri tulburi

Pentru Rusia, au sosit ani grei de cumpănă. Studenții și elevii școlilor și seminariilor teologice cădeau adeseori victime ale propagandei revoluționare și uneltirilor anarhice. Acest vulcan eruptiv al revoluției nu era un fenomen întâmplător. De două secole, forțele întunericului lucrau perseverent și în taină la descompunerea societății ruse, sădind peste tot răzvrătire față de Dumnezeu, liberă cugetare, ateism, anarhie și alte învățături periculoase. Aceste forțe întunecate ale iadului, care au născut revoluția, și-au folosit toată viclenia căutând să distrugă cel mai mare stat ortodox, care, prin existența lui, deranja taina fărâdelegii care se lucra deja în lume (potrivit II Tesaloniceni 2, 7).

Cu părere de rău, intelectualitatea rusă a fost destul de aservită acestor influențe păgubitoare. Sclavă a nebuniei liberei cugetări și delirului sentimental, ea a părăsit frontul creștin și a trădat credința părinților săi, fiind ea însăși complice la ruina Rusiei Ortodoxe.

A sosit anul 1917. În Rusia au început cutremurătoarele schimbări revoluționare. În jurul anului 1918, în Voronej a fost instaurată puterea sovietică, și cursurile în seminar au încetat. Arhimandritul Serafim a mai rămas în Voronej vreme de un an și jumătate și a fost martorul cruzimilor și profanărilor împlinite de bolșevici, dar și a nenumăratelor semne și minuni pe care Dumnezeu le făcea spre întărirea credincioșilor.

În 1919, Episcopul Tihon al Voronejului, care mai târziu a suferit moarte mucenicească, l-a trimis pe părintele Serafim, care era încă rector al seminarului din Voronej, să ducă patriarhului Tihon, la Moscova, un referat cu privire la situația din oraș. Episcopul i-a înmănat, de asemenea, o scrisoare personală în care îl recomanda patriarhului pe arhimandritul Serafim spre a fi hirotonit episcop-vicar al episcopiei Voronejului.

Cu multe greutate, părintele Serafim a ajuns la Moscova și a transmis personal referatul și scrisoarea al cărei conținut nu-l cunoștea. Întâistătorul Bisericii Ruse i-a adus la cunoștință dorința episcopului Tihon și l-a binecuvântat spre a fi hirotonit episcop-vicar al episcopiei Voronejului, lucru care nu s-a întâmplat, căci în octombrie 1919 bolșevicii erau aproape de oraș.

Atunci mama sa, Maria Nicolaevna, a început insistent să-și roage fiii – pe arhimandritul Serafim și ieromonahul Serghie – să plece. La plecare, mama l-a binecuvântat pe părintele Serafim cu icoana Maicii Domnului, spunând: „Te încredințez Acoperământului Maicii Domnului”.

După o cale lungă și periculoasă, cei doi frați au ajuns în Rostov, pe Don, și au mers să vorbească cu arhieriei care ocârmuiau biserica în sudul Rusiei, unde nu era încă instaurată puterea sovietică. Sinodul întrunit în decembrie 1919 la Novocerkask îl numește pe arhimandritul Serafim rector al Seminarului Teologic din Ekaterinoslav, loc unde nu ajunge, pentru că orașul este ocupat de bandele atamanului Mahno. Curând, el este numit rector al Seminarului Teologic din Simferopol, unde se mai țineau încă cursuri.

În același timp, cu binecuvântarea sinodului și cu ajutorul profesorilor universitari din Simferopol, el organizează în oraș cursuri teologice academice.

Arhiereul lui Hristos. Ultimile zile în Rusia

La 1/14 octombrie 1920, în ziua praznicului Acoperământului Maicii Domnului, în catedrala orașului Simferopol, arhimandritul Serafim s-a învrednicit a fi hirotonit întru episcopie. La hirotonie au luat parte șapte arhierii, în frunte cu mitropolitul Antonie (Hrapovițki), viitorul întâistătător al Bisericii Ortodoxe Ruse de peste hotare. În acest timp, dintr-o rânduială știută numai de Dumnezeu, în catedrală era adusă spre închinare icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Znamenie” Kursko-Korenaia, fapt care a reprezentat o mare bucurie duhovnicească pentru părintele Serafim.

La 29 octombrie/11 noiembrie 1920, Armata Roșie era doar la 30 km de Simferopol, iar episcopul Serafim trebuia să hotărască din nou ce va face. El s-a îndreptat spre metocul Berkovsk al Mănăstirii de călugări din Crimeea, unde în acea vreme se afla icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului Kursko-Korenaia. Tânărul arhiereu s-a rugat fierbinte Împărătesei Cerului, mărturisindu-i că este gata să pătimească pentru Hristos și cerându-i să-i arate calea care a rânduit-o Dumnezeu pentru el. Din biserică a mers direct la arhiepiscopul eparhial Dimitrie Tavriceski și a început să-l roage, ca pe un arhiereu eparhial, să-i dea binecuvântare să rămână în Rusia.

„Nu, a răspuns IPS Dimitrie, nu pot să fac aceasta! Dacă după aceea vi se întâmplă ceva rău, o să mă chinuie gândul că v-am dat binecuvântarea mea”.

După o scurtă discuție, cei doi arhierii au hotărât să arunce sort. Pe o foiță au scris: „să plece”, iar pe alta: „să nu plece”. Emoționat, arhiepiscopul a coborât în paraclisul casei arhieresti. După ce s-a rugat fierbinte în fața icoanei Maicii Domnului, a scos una dintre cele două foițe. Pe sortul tras era scris: „să plece”. Așa a fost hotărâtă soarta viitorului arhiepiscop Serafim, iar el a primit sortul ca voia lui Dumnezeu pentru dânsul. El trebuia să slujească Biserica Ortodoxă cu darurile și înțelepciunea sa duhovnicească, ducând crucea slujirii episcopale, care, după cuvintele lui, în acei ani a fost ca o mucenicie fără sânge (Episod apărut în „Catacombele Ortodoxiei”, nr. 31, 3/2004).

Despărțirea de țară

La 1/14 noiembrie 1920, de la cheiul Sevastopolului pornea încet în largul mării vaporul comandurii „Hersones”, acesta fiind ultimul vapor care părăsea orașul chiar înainte de invazia bolșevicilor. Plecau din țară pentru totdeauna peste 600 de cadeți, în frunte cu generalul Elceaninov și generalul Stogov, comandantul garnizoanei orașului Sevastopol. Mulțimea de oameni rămasă pe chei făcea cu mâna celor de pe vapor, luându-și rămas bun de la ei. Pasagerii se uitau cu tristețe la pământul natal, care se îndepărta încet. Acolo rămânea Rusia ținută pe Golgota ei. Pe malul drept al Sevastopolului, printre nori de praf, cavaleria roșie intra în oraș.

Pe punte, printre pasageri, stătea un arhiereu tânăr, de talie mijlocie, cu o față tristă și palidă.

- Vlădică, binecuvântați Rusia! l-a rugat un om din preajma lui.

Ascunzându-și emoția, arhiereul a ridicat mâinile și a binecuvântat pământul Rusiei și oamenii de pe mal care le făceau cu mâna. Acesta era episcopul Serafim (Sobolev) care fusese hirotonit arhiereu, cu o lună înainte, în ziua praznicului Acoperământului Maicii Domnului, în catedrala orașului Simferopol.

În această zi mohorâtă și umedă de toamnă, a început viața lui de emigrant. El nu a ales să meargă pe calea prierbiei din cauza revoltelor și a omorurilor, și nici din cauza foametei și a epidemiilor dezlănțuite în Rusia cuprinsă de nebunia revoluționară. Mai degrabă, el înțelegea că Biserica Ortodoxă a Rusiei trecea printr-o prigoană cumplită, în care mii de episcopi, preoți și monahi mureau în închisori, mulți dintre ei murind deja de moarte mucenicească.

El însuși auzise gemetele monahilor de la Mănăstirea Sfântul Mitrofan din Voronej, îngropați de vii în pământ. De pretutindeni soseau vești îngrozitoare despre mucenicia celor credincioși. Inima lui plină de dragostea fierbinte pentru Hristos era gata să pătimească, la rândul-i, pentru Domnul. Însă alesul smerit și blând al lui Dumnezeu nu îndrăznise să aleagă singur calea muceniei, deoarece întotdeauna și în orice împrejurare căuta să facă voia lui Dumnezeu, și nu voia proprie.

Chiar la începutul revoltei sângeroase din țară, părintele Serafim, pe atunci arhimandrit, l-a vizitat pe ieroschimonahul Aaron, un stareț drept și profund duhovnicesc, care se nevoia în Mănăstirea Zadonsk din regiunea Voronej. Părintele Serafim venise la el să-i ceară sfatul dacă să rămână în Rusia, unde l-ar fi așteptat o moarte de mucenic, sau să plece, împlinind cuvintele Evangheliei: „Iar când vă vor goni pre voi într-această cetate, fugiți în cealaltă” (Matei 10, 23). Starețul Aaron i-a răspuns: „Să dea Domnul să nimeriți pe meleaguri bune”. „Cum să înțeleg cuvintele sfinției voastre?”, a întrebat părintele Serafim. „Viața însăși îți va arăta”, a răspuns starețul.

Valul emigrației l-a aruncat pe episcopul Serafim mai întâi la Constantinopol, iar peste câteva luni la Școala Teologică de pe Insula Halki, unde se formase o colonie rusă numeroasă. Peste alte câteva luni, în mai 1921, episcopul Serafim a fost numit de conducerea bisericească rusă de peste hotare paroh al Bisericii Sfântul Nicolae de pe lângă Ambasada rusă din Sofia și egumen al Mănăstirii ruse Sfântul Alexandru Nevski din apropierea orașului Iambol.

La scurt timp după aceea, în august 1921, printr-un ordin semnat de însuși patriarhul Tihon, episcopul Serafim a devenit administratorul tuturor enoriilor ruse din Bulgaria, cu toate drepturile unui arhiereu eparhial. Acestea aveau să fie acele „meleaguri bune” despre care îi vorbea ieroschimonaahul Aaron și care s-au dovedit a fi sorțul dat lui de Dumnezeu și arena unde urma să-și poarte crucea nevoițelor și necazurilor arhierești. Știința științelor - viața trăită în evlavie și sfințenie, cu care se deprinsese încă din țară - a dat în Bulgaria roade pline de har.

În Bulgaria ortodoxă

Episcopul Serafim a sosit la Sofia pe 6/19 mai 1921, de ziua pomenirii Sfântului și Dreptului Iov îndelung-răbdătorul. Acest fapt părea a fi ca un semn că îl aștepta o viață grea, plină de griji, necazuri și nevoi. Pe umerii lui a fost pusă crucea grea de a fi părintele duhovnicesc al unei turme chinuite, supusă sărăciei, bolilor și multor suferințe. Însă tânărul arhiereu era gata să-și jertfească viața pentru ea.

În nevoia sa pastorală, episcopul Serafim și-a împlinit acea mare dorință, care și-a pus-o la hirotonia sa întru arhiereu, ca până la sfârșitul vieții să fie pătruns de dragostea nemărginită pentru Mântuitorul și de slujirea plină de jertfire de sine a păstoriților săi.

Ducând o viață aspră, episcopul Serafim s-a îmbolnăvit de tuberculoză. Cu toate acestea, el n-a luat în seamă boala și a continuat să se îngrijească de turma sa, cu aceeași râvnă și dăruire. Slujind adesea ca arhiereu, Vlădica ținea predici de trei ori pe săptămână, propovăduind păstrarea neschimbată a credinței ortodoxe, chemându-și păstoriții la pocăință, la schimbarea binecuvântată a vieții și la cea mai mare virtute – smerenia. Predicile sale pe tema pocăinței și a iertării păcatelor erau deosebit de frumoase și, la chemarea lui, cei care se dușmăneau de mulți ani își cereau iertare unii de la alții, cu lacrimi în ochi.

Episcopul Serafim se îngrijea nu numai de turma sa din Sofia. De asemenea, el vizita parohiile rusești din provincie, unde, prin slujirea și cuvintele sale, aducea dragoste și mângâiere, lăsând în inimile credincioșilor o pace binecuvântată pentru mult timp.

Tot în grija lui erau și așezămintele de învățământ rusești din Bulgaria. El era ocrotitorul gimnaziului „Înălțarea Sfintei Cruci” din Peșcersk și se ocupa de adunarea fondurilor pentru menținerea și administrarea lui. Până astăzi, rușii de pe aceste meleaguri își amintesc cum Vlădica le vizita școlile, le dăruia dragostea sa părintească, îi mângâia și îi mărturisea pe toți care doreau. Vizitele lui erau adevărate zile de sărbătoare pentru copii.

Episcopul Serafim căuta să-i cerceteze și pe rușii săraci și bolnavi, care trăiau în multe lipsuri și nevoi. Pe unii îi interna gratuit în spital, pe alții în case pentru invalizi, intervenea în favoarea unora pentru a fi întrajutorați, altora le dădea de mâncare, iar pe unii îi aducea în mănăstirea sa de călugări. De multe ori, el spunea păstoriților săi: „Eu nu vă sunt doar tată duhovnicesc, ci și mamă bună”. El era cunoscut că făcător de minuni încă din timpul vieții, pentru că rugăciunea lui era miraculoasă, iar cuvintele sale proorocești și pline de har dumnezeiesc.

Vlădica nu i-a lăsat fără ajutor nici pe nevoitorii ruși din Muntele Athos. El a înființat un comitet pentru strângerea de ajutoare și, în predicile sale, îi ruga pe credincioși să jertfească pentru această faptă de milostenie.

Însă cea mai mare grijă a episcopului Serafim a fost păstrarea cu sfințenie a credinței ortodoxe, motiv pentru care fiii lui duhovnicești l-au numit, mai târziu, „conștiința Ortodoxiei”. El și-a ridicat întotdeauna vocea păstorească împotriva ecumenismului și împotriva oricăror schimbări ale rânduielilor Bisericii și învățăturilor dumnezeiești, fiind până astăzi straja sfintei Ortodoxii.

În anul 1934, episcopul Serafim a fost ridicat la rangul de arhiepiscop. El a trăit 29 de ani în Bulgaria și a îndrăgit aceste „meleaguri bune” ca pe a doua sa patrie. În Bulgaria și-a scris operele teologice, aici și-a învățat și educat fiii duhovnicești, care apoi s-au străduit, neluând în seamă puținele lor puteri duhovnicești, să păstreze și să transmită și altora scânteile învățăturilor sale, inspirate din cele ale Sfinților Părinți. În amurgul vieții sale iubitoare de Dumnezeu, arhiepiscopul Serafim a reușit să-și împlinească o altă mare dorință, aceea de a înființa Mănăstirea de maici cu hramul Acoperământul Maicii Domnului, din Kneajevo, Sofia.

Arhiepiscopul Serafim a fost o adevărată binecuvântare a lui Dumnezeu pentru pământul bulgar. Pilda vieții și învățăturile sale duhovnicești dau până astăzi roade pline de har în inimile ortodocșilor pravoslavnici care trăiesc în Bulgaria.

Sfârșitul pământesc

Dumnezeu l-a chemat la El pe robul său credincios în Duminica Ortodoxiei, la 13/26 februarie 1950. În zilele dinaintea morții, zâmbetul era pe buzele lui. Când fiii săi duhovnicești cei mai apropiați se tânguiau, întrebându-se cine-i va mai mângâia de acum încolo, Vlădica le-a spus că, dacă va dobândi îndrăzneală înaintea Mântuitorului, va mijloci pentru ei la tronul Sfintei Treimi.

Dumnezeu a binevoit să-i descopere ziua propriului sfârșit. Cu cinci zile înainte de adormirea sa întru Domnul, simțindu-se peste măsură de neputincios, abia auzindu-i-se glasul, a șoptit celor din jur: „Încă cinci zile”. În ziua următoare, a spus: „Încă patru zile”. Iar după patru zile, el și-a dat obștescul sfârșit.

Mutarea din viață a arhiepiscopului Serafim a fost o mare pierdere pentru fiii săi duhovnicești, dar tristețea lor a fost repede alungată, căci Vlădica i s-a arătat în vis unuia dintre ei, un monah care, după ce a murit prea sfințitul, plângea noaptea, și i-a spus: „De ce plângi, doar eu n-am murit, ci sunt viu!”

Aflat în Biserica rusă Sfântul Nicolae din Sofia, mormântul arhiepiscopului Serafim este un izvor nesecat de minuni. Ca și în timpul vieții, și după moarte, Vlădica Serafim continuă să-i ajute, plin de dragoste, pe oamenii, nu numai din toate colțurile Bulgariei, dar și de peste hotare, care aleargă la ajutorul lui (Episod apărut în „Catacombele Ortodoxiei”, nr. 32, 4/2004).